Бајесовски класификатори

Ненад Митић

Математички факултет
nenad@matf.bg.ac.rs

Увод

- Скуп Бајесовских класификатора је заснован на теорији вероватноће, односно Бајесовој теореми одређивања условних вероватноћа
- Условне вероватноће

$$P(C \mid A) = \frac{P(A, C)}{P(A)}$$

$$P(A \mid C) = \frac{P(A, C)}{P(C)}$$

- Бајесова теорема:

$$P(C \mid A) = \frac{P(A \mid C)P(C)}{P(A)}$$

Пример Бајесове теореме

- Дато је:
  - Доктор зна да менингитис у 50% случајева проузрокује кочење врата
  - Претходна (позната) вероватноћа да било који пацијент има менингитис је 1/50,000
  - Претходна вероватноћа да било који пацијент има укочен врат је 1/20
- Ако пацијент има укочен врат, која је вероватноћа да има и менингитис?

$$P(M \mid S) = \frac{P(S \mid M)P(M)}{P(S)} = \frac{0.5 \times 1/50000}{1/20} = 0.0002$$

Бајесовски класификатори

- Посматрајмо сваки атрибут и сваку ознаку класе као независне променљиве
- За дати слог са атрибутима $(A_1, A_2, \ldots, A_n, C)$ где је C ознака класе
  - Циљ је предвидети класу C којој припада
  - Желимо да нађемо вредност C која максимизира $P(C \mid A_1, A_2, ..., A_n)$
- Да ли се $P(C \mid A_1, A_2, ..., A_n)$ може проценити директно на основу података?
- У овом начину разматрања проблема основна претпоставка је да су класе међусобно независне. Ако су независне, тада може да се примени Бајесова теорема.

Бајесовски класификатори

- Приступ
  - израчунати последичну (енг. *posterior*) вероватноћу $P(C \mid A_1, A_2, ..., A_n)$ за сваку класу C користећи Бајесову теорему

$$P(C \mid A_1, A_2, ..., A_n) = \frac{P(C)\prod_{i=1}^{n} P(A_i \mid C)}{P(A, A_2, ..., A_n)}$$

  - Изабрати вредност C која максимизује $P(C \mid A_1, A_2, ..., A_n)$
  - Еквивалентно, може да се узме и вредност C која максимизује $P(A_1, A_2, ..., A_n \mid C)P(C)$

    (услов - атрибути су међусобно независни за сваку од класа C)

- Како проценити $P(A_1, A_2, ..., A_n \mid C)$ за различите типове атрибута?

Како проценити вероватноће на основу података?

Tid	Refund	Marital Status	Taxable Income	Evade
1	Yes	Single	125K	No
2	No	Married	100K	No
3	No	Single	70K	No
4	Yes	Married	120K	No
5	No	Divorced	95K	Yes
6	No	Married	60K	No
7	Yes	Divorced	220K	No
8	No	Single	85K	Yes
9	No	Married	75K	No
10	No	Single	90K	Yes

- Класа: $P(C) = N_c/N$
  - нпр. P(No) = 7/10,
    P(Yes) = 3/10
- За дискретне атрибуте:

$$P(A_i \mid C_k) = |A_{ik}| / N_c^k$$

  - где је $|A_{ik}|$ број инстанци које имају атрибут A_i и припадају класи C_k
  - Пример:

    P(Status=Married|No) = 4/7
    P(Refund=Yes|Yes)=0

Како проценити вероватноће на основу података?

За непрекидне атрибуте

- Дискретизација у групе
  - један редни атрибут (A_i) по групи
  - $P(A_i \mid C = c)$ се рачуна као проценат тренинг слогова класе c који припадају интервалу A_i
- Процена густине вероватноће
  - Претпоставимо да атрибути имају нормалну расподелу
  - Користити податке за процену параметара дистрибуције (нпр. средине или стандардне девијације)
  - Када је расподела вероватноћа позната она се може користити за процену условних вероватноћа

Како проценити вероватноће на основу података?

Може се претпоставити одређена расподела непрекидних променљивих и извршити процена параметара дистрибуције користећи тренинг податке. Обично се за ту процену бира нормална расподела

Tid	Refund	Marital Status	Taxable Income	Evade
1	Yes	Single	125K	No
2	No	Married	100K	No
3	No	Single	70K	No
4	Yes	Married	120K	No
5	No	Divorced	95K	Yes
6	No	Married	60K	No
7	Yes	Divorced	220K	No
8	No	Single	85K	Yes
9	No	Married	75K	No
10	No	Single	90K	Yes

- Нормална расподела:

$$P(A_i \mid c_j) = \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma_{ij}^2}} e^{-\frac{(A_i-\mu_{ij})^2}{2\sigma_{ij}^2}}$$

  - По једна за сваки пар (A_i, c_j)

- За (Income, Class=No):
  - Ако је Class=No
    - узорачка средина = 110
    - Узорачка варијанса = 2975

$$P(Income = 120 \mid No) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}(54.54)} e^{-\frac{(120-110)^2}{2(2975)}} = 0.0072$$

Пример наивних Бајесовских класификатора

За дати тест слог $X = (\text{Refund} = \text{No}, \text{Married}, \text{Income} = 120\text{K})$

наивни Бајесов класификатор

P(Refund=Yes|No) = 3/7
P(Refund=No|No) = 4/7
P(Refund=Yes|Yes) = 0
P(Refund=No|Yes) = 1
P(Marital Status=Single|No) = 2/7
P(Marital Status=Divorced|No)=1/7
P(Marital Status=Married|No) = 4/7
P(Marital Status=Single|Yes) = 2/7
P(Marital Status=Divorced|Yes)=1/7
P(Marital Status=Married|Yes) = 0

For taxable income:
If class=No: sample mean=110
sample variance=2975
If class=Yes: sample mean=90
sample variance=25

- P(X|Class=No) = P(Refund=No|Class=No)
  × P(Married| Class=No)
  × P(Income=120K| Class=No)
  = 4/7 × 4/7 × 0.0072 = 0.0024

- P(X|Class=Yes) = P(Refund=No| Class=Yes)
  × P(Married| Class=Yes)
  × P(Income=120K| Class=Yes)
  = 1 × 0 × 1.2 × 10^{-9} = 0

Пошто P(X|No)P(No) > P(X|Yes)P(Yes)

Тада је P(No|X) > P(Yes|X) => Class = No

Процена квалитета наивних Бајесовски класификатора

Ако је једна од условних вероватноћа једнака нули, тада је и целокупна вероватноћа нула. Да би и у том случају могла да се класификује инстанца користи се једна од следећих мера

- Laplas $P(A_i = a \mid C = c) = \frac{n_a+1}{n+v}$
- M-procena $P(A_i = a \mid C = c) = \frac{n_a+mp}{n+m}$

где је

- n укупан број инстанци у класи $C = c$
- n_a број тренинг инстанци из класе $C = c$ са $A_i = a$
- v укупан број вредности које A_i може да узима
- m еквивалент величини класа
- p иницијална процена $P(A_i = a \mid C = c)$ (позната унапред)

Наивни Бајесовски класификатори - резиме

- Робусни су у односу на изоловани шум
- Баратају недостајућим вредностима игноришући инстанцу при израчунавању процене вероватноће
- Робусни су у односу на ирелевантне атрибуте
- Претпоставка независност не мора да важи за све атрибуте
  - када постоје зависни атрибути или атрибути у корелацији добијене резултате треба узети са опрезом
  - друге технике као Бајесовске мреже поверења (енг. *Bayesian Belief Networks, BBN*)

Пример наивних Бајесовских класификатора

Name	Give Birth	Can Fly	Live in Water	Have Legs	Class
human	yes	no	no	yes	mammals
python	no	no	no	no	non-mammals
salmon	no	no	yes	no	non-mammals
whale	yes	no	yes	no	mammals
frog	no	no	sometimes	yes	non-mammals
komodo	no	no	no	yes	non-mammals
bat	yes	yes	no	yes	mammals
pigeon	no	yes	no	yes	non-mammals
cat	yes	no	no	yes	mammals
leopard shark	yes	no	yes	no	non-mammals
turtle	no	no	sometimes	yes	non-mammals
penguin	no	no	sometimes	yes	non-mammals
porcupine	yes	no	no	yes	mammals
eel	no	no	yes	no	non-mammals
salamander	no	no	sometimes	yes	non-mammals
gila monster	no	no	no	yes	non-mammals
platypus	no	no	no	yes	mammals
owl	no	yes	no	yes	non-mammals
dolphin	yes	no	yes	no	mammals
eagle	no	yes	no	yes	non-mammals

A: attributes

M: mammals

N: non-mammals

$$P(A \mid M) = \frac{6}{7} \times \frac{6}{7} \times \frac{2}{7} \times \frac{2}{7} = 0.06$$

$$P(A \mid N) = \frac{1}{13} \times \frac{10}{13} \times \frac{3}{13} \times \frac{4}{13} = 0.0042$$

$$P(A \mid M)P(M) = 0.06 \times \frac{7}{20} = 0.021$$

$$P(A \mid N)P(N) = 0.004 \times \frac{13}{20} = 0.0027$$

Give Birth	Can Fly	Live in Water	Have Legs	Class
yes	no	yes	no	?

P(A|M)P(M) > P(A|N)P(N)

=> Mammals

Пример наивних Бајесовских класификатора

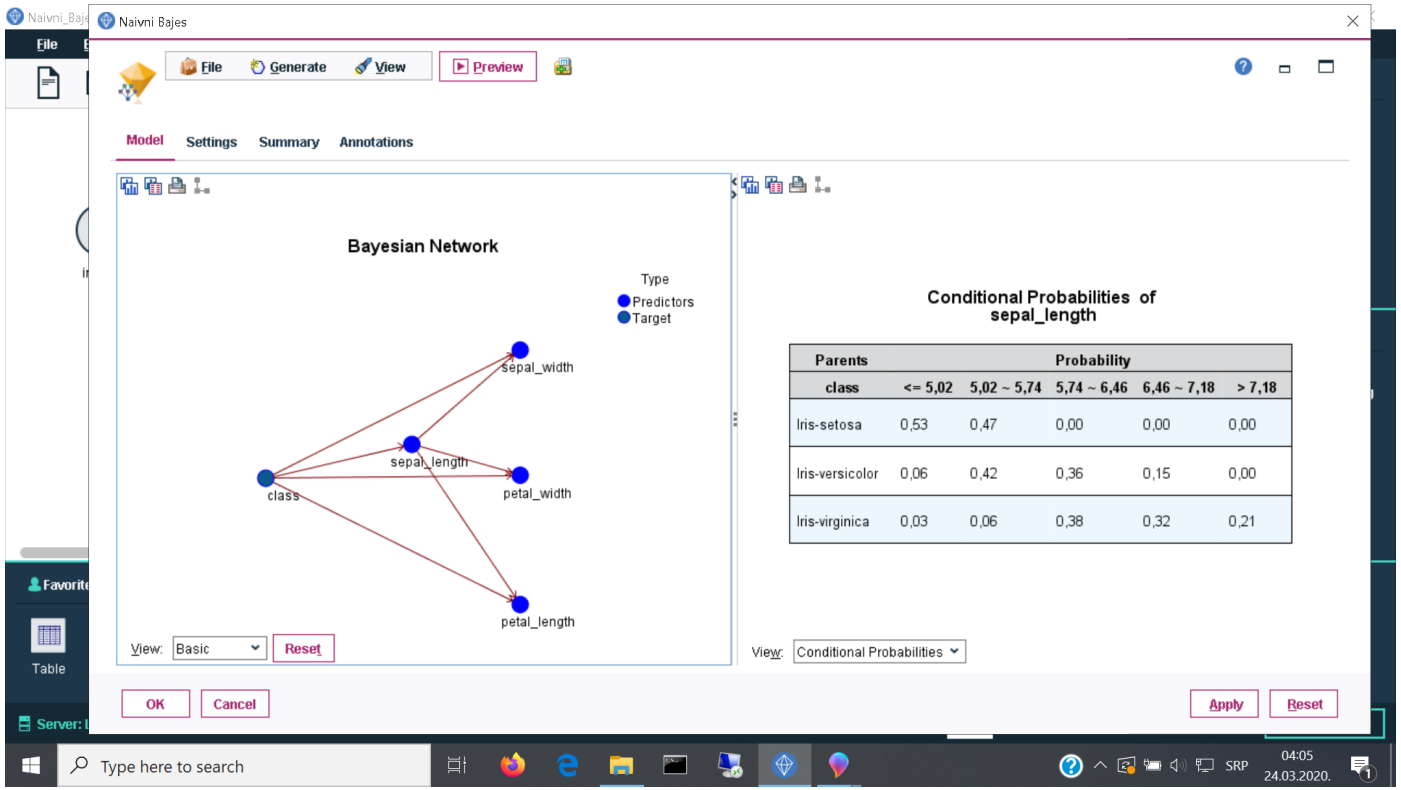

- Пример на скупу ИРИС
- SPSS Modeler, чвор Bayes Net
- У опцијама изабрати TAN (Tree Augmented Naive Bayes) модел
- Комплетан материјал је на сајту (слике, поток, резултати,...)